

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تشکیل سازمان پدافند غیر عامل کشور»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

امین پژمان^۱، علی عبدالاحد^۲، مهدی عبدالملکی^۲

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال سوم

مقدمه

مجلس شورای اسلامی، طرح تشکیل سازمان پدافند غیر عامل را در تاریخ ۱۴۰۱/۹/۲۰ تصویب و برای بررسی و اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای نگهبان مصوبه مذکور را بررسی و در اظهار نظر مورخ ۱۴۰۱/۱/۱۴ مفاد آن را دارای ایرادات و ابهاماتی دانست که در گزارش به شماره ۲۴۰۱۸۷۲۲ مرکز پژوهش‌های مجلس مورد بررسی قرار گرفت و کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به رفع ایرادات و ابهامات آن پرداخت که بعد از تصویب اصلاحات، شورای نگهبان مجدداً در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۰ آن را بررسی و واجد ابهام و مغایرت با قانون اساسی دانست.

شماره ثبت:

۱۵۸

شماره چاپ:

۱۳۲۷

تاریخ چاپ:

—

تبیین اظهار نظر شورای نگهبان

۱. تبصره «۱»

مشخصات گزارش

شورای نگهبان در اظهار نظر اخیر خود عبارت «منابع حاصل» را در بند دوم تبصره واجد ابهام دانسته است. توضیح آنکه در نظر نخست شورای نگهبان، ضمانت اجرای استتکاف نسبت به اشخاصی غیر از کارکنان دستگاه‌های مذکور، در صورتی که هنوز خسارتی وارد نشده باشد و اجرای تصمیمات مذکور لازم باشد، واجد ابهام تشخیص داده شده بود. با عنایت به اینکه بسیاری از تصمیمات سازمان پدافند غیر عامل در حوزه پیشگیری است و مبنای محاسبه مجازات استتکاف از تصمیم، «خسارت» عدم اجرای تصمیم در نظر گرفته شده است، مشخص نیست در مواردی که هنوز خسارتی وارد نشده است، مجازات مستتکفان چگونه محاسبه می‌شود. کمیسیون به منظور رفع این ابهام، عبارت زیر را به متن افزود:

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۲۰۵-۵

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۳/۲

«و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد، برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ با مستتکف رفتار خواهد شد» که در واقع اشکال ناظر به مواردی که هنوز خسارتی وارد نشده است در مورد کارکنان دستگاه‌های مذکور را مرتفع نموده است لکن همچنان در خصوص اشخاصی غیر از کارکنان دستگاه‌های مذکور در موارد عدم ورود خسارت ساکت است. ضمن اینکه این اصلاح که منجر به حذف جزای نقدی شده است، عملاً «منابع حاصل» در بند دوم تبصره را سالبه به انتفاع موضوع کرده است که موجب ابهام شده است. اگر پیش‌بینی جزای نقدی مورد تأکید مجلس شورای اسلامی است

۱. تهیه و تدوین.
۲. ناظران علمی.

پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی برای رفع این ابهام، عبارت «و مستنکفان علاوه بر جبران خسارت... برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری با مستنکف رفتار خواهد شد» حذف و عبارت زیر جایگزین شود:

«مستنکفان به جزای نقدی درجه یک یا دو محکوم می‌شوند و در صورتی که از کارکنان دستگاه‌های موضوع ماده (۵) مدیریت خدمات کشوری باشند به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) محکوم می‌شوند و برابر قانون رسیدگی تخلفات اداری جریمه خواهند شد علاوه بر آن در صورت بروز خسارت باید آن را جبران نمایند»

در غیر اصرار به پیش‌بینی جزای نقدی پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی برای رفع این ابهام عبارت «منابع حاصل پس از گردش خزانه در قالب بودجه سنواتی برای اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل همان دستگاه استفاده می‌شوند» حذف شود.

۲. تبصره «۳»

شورای نگهبان در تبصره «۳» حکم به هزینه‌کرد اعتبارات مربوطه «با تأیید سازمان پدافند غیرعامل کشور» را مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

توضیح آنکه تبصره «۳» دستگاه‌ها را مکلف کرده بود تا اعتبارات تأمین‌شده را با نظارت سازمان پدافند غیرعامل هزینه کنند. مفهوم و چگونگی این نظارت نیز مورد ابهام شورای نگهبان قرار گرفت که کمیسیون در مصوبه اصلاحی، «نظارت» را حذف کرده و صرفاً تأیید سازمان پدافند غیرعامل را شرط دانسته است که این اصلاح موجب اعلام مغایرت با بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی توسط شورای نگهبان شده است. در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس به شماره مسلسل ۴-۱۷۲۰۵-۲۴۰ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ در این خصوص تذکر داده شد که وجه تأیید سازمان پدافند محل ابهام است از حیث آنکه تأیید، صرفاً ناظر به موضوع هزینه‌کرد در حوزه پدافند است یا آنکه به منزله اجازه یا عدم اجازه به سازمان برای صرف هزینه است که در خصوص برداشت دوم مغایر نظام اداری صحیح موضوع بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است. پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی برای رفع این مغایرت، عبارت «در موضوعات مورد تأیید سازمان پدافند غیرعامل کشور» جایگزین عبارت «با تأیید سازمان پدافند غیرعامل کشور» شود.

نتیجه‌گیری

۱. تبصره «۱»

شورای منظور از «منابع حاصل» در بند دوم تبصره را واجد ابهام دانست. اگر پیش‌بینی جزای نقدی مورد تأکید مجلس شورای اسلامی است پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی برای رفع این ابهام، عبارت «و مستنکفان علاوه بر جبران خسارت... برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری با مستنکف رفتار خواهد شد» حذف و عبارت زیر جایگزین شود:

«مستنکفان به جزای نقدی درجه یک یا دو محکوم می‌شوند و در صورتی که از کارکنان دستگاه‌های موضوع ماده (۵)

مدیریت خدمات کشوری باشند به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) محکوم می‌شوند و برابر قانون رسیدگی تخلفات اداری جریمه خواهند شد علاوه بر آن در صورت بروز خسارت باید آن را جبران نمایند»

در غیر اصرار به پیش‌بینی جزای نقدی پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی برای رفع این ابهام عبارت «منابع حاصل پس از گردش خزانه در قالب بودجه سنواتی برای اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل همان دستگاه استفاده می‌شوند» حذف شود.

۲. تبصره «۳»

در تبصره «۳» حکم به هزینه‌کرد اعتبارات مربوطه «با تأیید سازمان پدافند غیرعامل کشور» توسط شورای نگهبان مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد. پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی برای رفع این مغایرت، عبارت «در موضوعات مورد تأیید سازمان پدافند غیرعامل کشور» جایگزین عبارت «با تأیید سازمان پدافند غیرعامل کشور» شود.